

πολιτισμός

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες (214)

Ένας συγγραφέας στην τάξη μας

Τα τελευταία χρόνια έχω αρχίσει να είμαι κάποτε-κάποτε αρνητικός στις προσκλήσεις που μου κάνουν κάποιοι πολιτιστικοί σύλλογοι για διαλέξεις-προβολές αλλά και μερικά σχολεία, προκειμένου να καλύψουν τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και σχολικών δραστηριοτήτων, όπως λέγονταν πα-

λιότερα, και από εφέτος «εργαστήρια δεξιοτήτων». Λέω σποραδικά όχι, αν και πιστεύω στις δραστηριότητες αυτές, καθώς και στο ότι η κοινωνία πρέπει να μπαίνει μέσα στα σχολεία, με τη μορφή τουλάχιστον τρίτων για τα παιδιά προσώπων. Κι αυτό γιατί οι προσκλήσεις δεν είναι λίγες και, ναι μεν το πνεύμα πρόθυμον, όμως η σαρς αδύνατος...

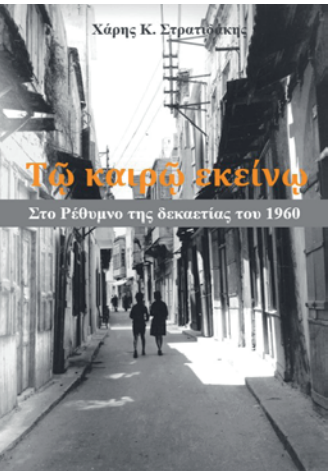

σως **Ζαχαριουδάκη** και της συναδέλφου της του άλλου τμήματος, αφού μάλιστα διευθυντής του σχολείου είναι ένας άνθρωπος που εκτιμώ, ο **Ανδρέας Μπενάκης**. Η ομιλία-προβολή και η συζήτηση που μου ζήτησαν να τους κάνω τιτλοφορούνταν «Ένας συγγραφέας στην τάξη μας».

Δεν λέω όμως ποτέ όχι σε δραστηριότητες ανάπτυξης φιλανθρωσίας. Θυμάμαι με νοσταλγία τους συγγραφείς που είχαν περάσει από το σχολείο και την τάξη μου, από την Αγγελική Βαρελά στη δεκαετία του 1990 μέχρι τον Γιώργο Βοϊκλή στις αρχές της δεκατίας του 2010 (φωτογραφία). Έτσι δεν αρνήθηκα προ διμήνου την πρόσκληση της δασκάλας στο 16^ο δημοτικό σχολείο **Βά-**

Με υποδέχτηκαν στο αμφιθέατρο του σχολείου περί τα 40 παιδιά, καλοαναθρεμμένα από το σπίτι και καλομαθημένα από το σχολείο τους, με ενδιαφέροντα και με σεβασμό προς τους μεγαλύτερους. Τους συστήθηκα και τους εξήγησα ότι δεν είμαι επαγγελματίας συγγραφέας αλλά ερασιτέχνης, συνταξιούχος δάσκαλος στο επάγγελμα, που γράφω για το κέφι μου και για να μου δίδεται η ευκαιρία να ερευνώ. Όρισα τιμητικά τη μικρή Νεφέλη, που είχε γενέθλια εκείνη την ημέρα, να αλλάξει τις διαφάνειες της προβολής και διάλεξα από τα 47 βιβλία μου εκείνα που πίστευα ότι μπορεί να έχουν κάποιο ενδιαφέρον για τα παιδιά, προσπαθώντας να τους αναλύσω τα κίνητρα που με ώθησαν στη συγγραφή τους.

Ξεκίνησα από το πιο πρόσφατο βιβλίο, με τον τίτλο «Τω καιρώ εκείνω στο Ρέθυμνο της δεκαετίας του 1960», το οποίο δεν έχει την τυπική χάρτινη μορφή αλλά ακούγεται εδώ και ενάμιση χρόνο ραδιοφωνικά, όπως και κάποια άλλα της δεκαετίας εκείνης, και στη συνέχεια δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Κρητική Επιθεώρηση». Τους εξήγησα λοιπόν ότι το έγραφα για την άρρωστη αδελφή μου, η οποία ήταν τότε κατάκοιτη (εν ζωή ακόμα την ημέρα της επίσκεψης στο σχολείο), προκειμένου να το ακούει από το ραδιόφωνο διαδικτυακά, από τον σταθμό Team Fm.

Τους μίλησα και τους έδειξα επίσης το πρώτο στη σειρά βιβλίο, το «Ρέθυμνο, Οδηγός για την πόλη και τα περίχωρά της», που είχαμε γράψει και εκδώσει με τη σύζυγό μου το 1985, όταν δουλεύαμε σε επιχείρηση χαρτών και τουριστικών οδηγιών και θέλαμε να προσφέρουμε κάτι πιο ψαγμένο, που να απευθύνεται σε ανθρώπους με ενδιαφέροντα πέραν από τα συνηθή τουριστικά. Και δεν το μετανιώσαμε, αφού το εκδώσαμε τέσσερις φορές, σε τρεις διαφορετικές γλώσσες, ξεπερνώντας τελικά τα 35.000 αντίτυπα. Μερικοί μάλιστα μας πλέζουν κάθε τόσο να το ξαναβγάλουμε επικαιροποιημένο.

Αφιερώνεται στο μικρό Κώστα που από την ανατροφή του ξεκάρφωσαν οι ώρες για να γίνει αυτό το βιβλίο, να την ευχή να βοηθήσει κι αυτόν κι όλα τα παιδιά στην απόκτηση μιας φυσικής σχέσης με τον ιστορικό χρόνο.

Το επόμενο βιβλίο τιτλοφορούνταν «Γνωριμία με το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου» και αποτελούσε πρόταση εκπαιδευτικού προγράμματος. Αυτό ήταν μάλλον πολύ προωθημένο για την εποχή του (1993) και δεν έβγαλε ποτέ τα εκτυπωτικά του έξοδα, παρ' ότι ήταν μια σοβάρη εργασία. Εκείνο που εντυπωσίασε τα παιδιά ήταν η αφιέρωσή του: «Αφιερώνεται στον μικρό Κώστα που από την ανατροφή του ξεκλέφτηκαν οι ώρες για να γίνει αυτό το βιβλίο, με την ευχή να τον βοηθήσει κι αυτόν και όλα τα παιδιά στην απόκτηση μιας φυσικής σχέσης με τον ιστορικό χρόνο». Η αφιέρωση συνοδευόταν με μια φωτογραφία του γιου μας σε ηλικία τριών ετών, στις ανασκαφές της Ελεούθernas στην περιοχή Καταβέλος, ανασκαφές που την εποχή εκείνη είχαν προ ολίγου ξεκινήσει.

Μια άλλη σειρά βιβλίων ήταν όσα γράψαμε σε συνεργασία με τους μαθητές μου, αντί άλλων σχολικών εργασιών. Τέτοια υπήρξαν εκείνα με τους τίτλους «Οι ακτές του Ρεθύμνου» (1996 και επανέκδοση 1997), «Ρέθυμνο και θάλασσα. Ανθολόγιο κειμένων» (2000), «Απειλούμενα ζώα

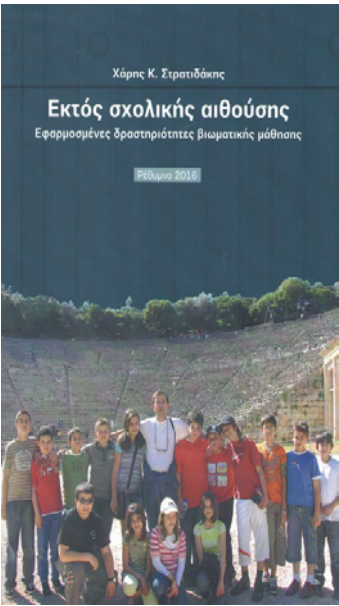
μου σπηλαιολόγους. Για να τα προϊδεάσω τους έδειξα, πέραν των βιβλίων, φωτογραφίες με εξορμήσεις στα σπήλαια μαζί με τα παιδιά μελών μας, όπως και το πρόγραμμα που προσφέρουμε στα νηπιαγωγεία και στα δημοτικά σχολεία με τον τίτλο «Οι Στρουμφοσπηλαιολόγοι» (φωτογραφία). Δεν χρειάστηκε, φυσικά, να τους διευκρινίσω ποιος είναι ο Μπαρμπα-Στρουμφ του προγράμματος αυτού!

Σειρά είχαν τα βιβλία μου για τα σπήλαια, συνολικά τέσσερα. Τους εξήγησα τι είναι αυτό που με τραβά στους σκοτεινούς και υγρούς υπόγειους χώρους, εμένα και τους συναδέλφους

σήμερα έχει ξεπεράσει τα 160 σχολεία. Τους εξήγησα με την ευκαιρία ότι έχω «βάλει πλάτη» για την αξιοποίηση μερικών από αυτά, ιδιαίτερα της Καρωτής με τον «Φάλκωνα» και της Αμνάτου με το «Σχολικό Μουσείο», και ότι συγγραφέας δεν είναι κάποιο απόμακρο πρόσωπο, που γράφει τα βιβλία του αποστασιοποιημένο από την κοινωνία, αλλά ενεργό μέλος της, που χρειάζεται συχνά να δίνει μάχες για τα πιστεύω του.

Τους έδειξα ακόμη το βιβλίο μου «Απέσβετο και λάλον ύδωρ. Τα 130 κλειστά διδακτήρια του νομού Ρεθύμνης» (1999) και τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν με τον αριθμό αυτό, μη γνωρίζοντας ότι

Τους μίλησα και για το βιβλίο της Λαγκάς Μυλοποτάμου και για τα δέκα Κυνήγια Θησαυρού που είχαμε κάνει με τα Λαγκιανάκια. Κι ακόμη για τα τρία μου βιβλία για τα Χανιά, όπου έκλεισα την εκπαιδευτική μου καριέρα, καθώς και για την τριάδα των πιο ευπώλων βιβλίων μου, «Το Ρέθυμνο του τρόμου», «Η τροφή του Ρεθύμνου» και «Θα υπάγω εις τους κήπους». Τους έδειξα - και μάλλον τρόμαξαν από το μέγεθός του - το βιβλίο «Η εκπαίδευση στο Ρέθυμνο 1795-1940» αλλά στη συνέχεια ξαλάφρωσαν με το βιβλίο «Εκτός σχολικής αιθούσης». Εφαρμοσμένες δραστηριότητες βιωματικής μάθησης». Χάρηκαν περισσότερο όταν ζήτησα από τις δασκάλες τους να τους κάνουν περισσότερες εκπαιδευτικές εκδρομές και λιγότερη γραμματική και προπαίδεια πολλαπλασιασμού!

σήμερα να το αναγνωρίσουμε. Τους ενθουσίασε που είδαν τα τότε παιδιά να παίζουν αμέριμνα και να ποδηλατούν σε δρόμους χωρίς αυτοκίνητα, να κατασκευάζουν κι όχι να αγοράζουν τα παιχνίδια τους, να παίζουν ομαδικά παιχνίδια κι όχι να αποτραβιούνται σε οθόνες. Τρελάθηκαν με παιχνίδια, σαν την μακριά γαϊδάρα, το τρύπιο καμίνι και τα ακούνητα στρατιωτάκια. Και με τρέλαναν σε ερωτήσεις, που θέλω να πιστεύω ότι τις έκαναν όχι προκειμένου «να χάσουν μάθημα» αλλά από πραγματικό ενδιαφέρον.

Έκλεισα την προβολή μου με το βιβλίο «Έναντι Σχολής Χωροφυλακής. Ο μετασηματισμός μιας γειτονιάς μέσα σε μισό αιώνα», όπου είδαν τον συγγραφέα του νεογέννητο και ένα Ρέθυμνο που δεν γνώριζαν, αφού μάλιστα κι εμείς οι εξητάρηδες δυσκολευόμαστε συχνά

βιβλιοπωλεία, βιβλιοθήκες, τυπογραφεία και βιβλιοδετεία. Όμως στάθηκαν ανακλόουθος στην υποσχέσή μου αυτή, αφού οι βουλαί του Κυρίου ήταν άλλες. Προέκυψαν θάνατοι και άλλα δεινά και δεν μπόρεσα να σταθώ συνεπής στο ραντεβού μας. Πιστεύω όμως να τα καταφέρουμε του χρόνου, που τα παιδιά του 15^{ου} θα είναι μεγαλύτερα σε ηλικία, ακόμη πιο μυαλωμένα, κι εγώ λιγότερο πιεσμένος!

Μια και το θέμα μου ήταν το βιβλίο, έκλεισα καλώντας τα με τους γονείς τους στην ξενάγηση που προσπαθούσα να οργανώσω τότε για τις 23 Απριλίου, με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Βιβλίου, με θέμα «Ξεφυλλίζοντας την ιστορία του βιβλίου στο Ρέθυμνο», με παράλληλες επισκέψεις σε βιβλιοπωλεία, βιβλιοθήκες, τυπογραφεία και βιβλιοδετεία. Όμως στάθηκαν ανακλόουθος στην υποσχέσή μου αυτή, αφού οι βουλαί του Κυρίου ήταν άλλες. Προέκυψαν θάνατοι και άλλα δεινά και δεν μπόρεσα να σταθώ συνεπής στο ραντεβού μας. Πιστεύω όμως να τα καταφέρουμε του χρόνου, που τα παιδιά του 15^{ου} θα είναι μεγαλύτερα σε ηλικία, ακόμη πιο μυαλωμένα, κι εγώ λιγότερο πιεσμένος!

Μια διόρθωση...

Επικοινωνήσαμε μαζί μου τηλεφωνικά ο συνταξιούχος δάσκαλος **Γιάννης Καλογεράκης**, επί σειρά ετών πρόεδρος του συλλόγου Αμαριωτών Ρεθύμνου και επίσης για πολλά χρόνια γραμματέας του συλλόγου Ιδιοκτητών Ακινήτων Μικρού και Μεγάλου Μετοχίου. Ήταν εκείνος που είχε γράψει το άρθρο «Πανέμορφοι οικισμοί στα νότια του Ρεθύμνου» και όχι ο Γιώργος, όπως έγραφα από παραδρομή. Θυμίζω ότι το άρθρο εκείνο ήταν που έδωσε την αφορμή για τις «Αναδιφώσεις» της περασμένης εβδομάδας. Η αντίρρησή του είχε να κάνει με τον ναό του Αγίου Στεφάνου στο Μικρό Μετόχι, ο οποίος μετά την αναστήλωσή του τιμάται σ' αυτό το όνομα.

...και μια μετονομασία

Όμως ο ναός αυτός επί Βενετοκρατίας, όταν οικοδομήθηκε, τιμούνταν επ' ονόματι της Κοίμησης της Θεοτόκου, όπως έγραψα και αποδεικνύεται από την κτητορική επιγραφή: ΘΝCΙΑCΤΗΡΙΟΝ ΙΕ[ΡΟΝ] [...] [Τ] ΗC ΚΟΙΜΗCΕΩC | ΤΗΣ ΠΑΜΜΑ[ΚΑΡΙCΤΟ]Υ [...] Θ[ΕΟΤΟ]ΚΟΝ ΚΑΙ [ΜΗΤΡΟC ΤΟ[Υ] [...] ΑΜΗ[Ν]. Η μετονομασία έγινε για λόγους που δεν είναι του παρόντος, όμως δεν είναι τυχαίο ότι τόσο στο εικονοστάσι όσο και στο τέμπλο υφίστανται σχετικές εικόνες. Ελπίζω στην ξενάγησή που θα κάνουμε στο μέλλον να πούμε περισσότερα για την ιστορία όχι μόνο του μνημείου αυτού αλλά και των υπόλοιπων 25 που αναφέραμε στην ευρύτερη περιοχή.

Πάμε βόλτα στα μουσεία των Χανίων;

Διεθνής Ημέρα Μουσείων η επόμενη **Τετάρτη 18 Μαΐου** κι έχω να κάνω μια πρόταση στους αναγνώστες: να συμμετάσχουν στον απογευματινό περίπατο που διοργανώνω σε δύο εξαιρετικά μουσεία των Χανίων: το Μουσείο Τυπογραφίας, μοναδικό στο είδος του, και το νέο Αρχαιολογικό, αξιοθέατο τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Όσοι πάρουμε μέρος θα μεταβούμε με τα ιδιωτικά μας αυτοκίνητα, βολεύοντας σ' αυτά κι όσους από τους ενδιαφερόμενους δεν διαθέτουν δικό τους μεταφορικό μέσον. Όχι μόνο λόγω ενεργειακής κρίσης αλλά κι επειδή έτσι επιβάλλει η οικολογία κι ο κοινός νους. Περισσότερες πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής στο τηλέφωνο 2831055031. Όσοι πιστοί, προσέλθετε και σίγουρα δεν θα χάσετε!

